

trees in urban parks described. The health status of urban parks' ecosystems has been analyzed.

Taxonomic structure of dendroflora, parklands, damages and destruction of tree plants, urban ecosystems in the Carpathian region of Ukraine.

СУЧАСНІ ФОРМИ ОБЛАШТУВАННЯ МАЛИХ МІСЬКИХ ПРОСТОРІВ НА ПРИКЛАДІ ВІДНЯ

***Олександра Герко, студентка*
Університет природничих наук у Вроцлаві,
інститут ландшафтної архітектури***

Переклад А.І. Кушніра, кандидата біологічних наук

Розкрито питання, які були предметом магістерської роботи на тему: "Концепція облаштування невеликих міських просторів згідно з ідеєю "Pocket Parks "на прикладі Вроцлава". Наведено результати сучасних обстежень територій відкритих просторів. Висвітлено елементи благоустрою віденських скверів. Підкреслено численні функції скверів, які задовольняють вимоги різних категорій користувачів. Підтверджено, що території малих парків можуть компенсувати сучасний дефіцит декоративних насаджень у містах.

Pocket парк, малий парк, парки Відня, рекреаційні території, відкриті території, декоративні насадження.

Міста не є природними творіннями, розвиваючись з часом, вони створюють колаж [1] – побудований з неоднорідних матеріалів, а їх простір характеризується різною якістю. Урбанізовані ландшафти характеризуються, зазвичай, невеликою кількістю зелених просторів стосовно забудованих територій. Хоча, з точки зору ландшафтного архітектора, було б оптимальним, якби усі вільні території були загальнодоступними для відпочинку. Влада міст, керуючись економічними вимогами, віддає території під забудову, отримуючи за це значні кошти, натомість, якби вони були виділені для створення декоративних насаджень, для цього потрібні були б додаткові кошти [6].

Якість життя у сучасних містах незадовільна. Проблемою є нестача декоративних насаджень, які б виконували рекреаційні функції. У великих містах не вистачає просторів, які б поліпшили стан довкілля та забезпечили б місця для відпочинку й розваг усіх бажаючих. Жителі міст позбавлені декоративних насаджень, які є необхідними для них і для задоволен-

* Науковий керівник – доктор філософії, інженер Марта Вебер-Сивірська

© Олександра Герко, 2013

ня однієї із найважливіших потреб, яке дає місто – перебування серед інших людей [3].

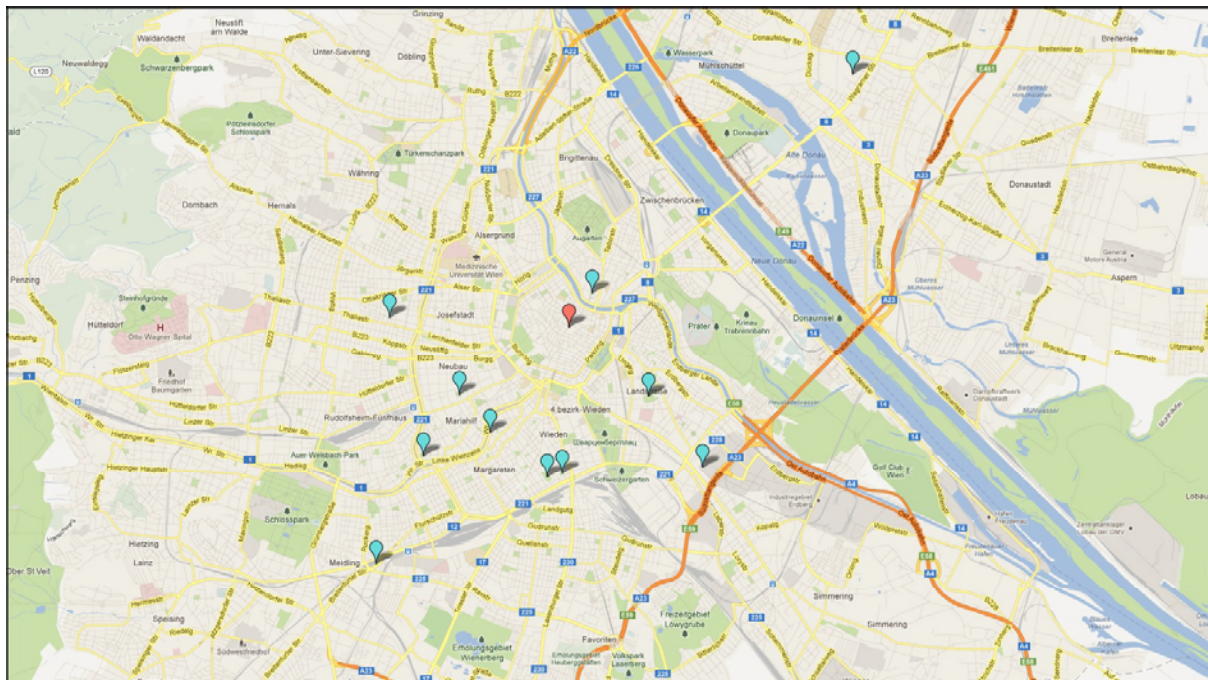
Малі парки, так звані "Pocket parks", є американською моделлю вирішення проблеми нестачі зелених насаджень у міських середовищах. Згідно з нею, необхідно раціонально використовувати невеликі, занедбані території, створюючи на них міські зелені оазиси, які б слугували для потреб місцевих спільнот. Подібних територій у містах є достатньо, їх можна з'єднувати за допомогою пішохідних чи велосипедних доріжок. Вони є місцем зустрічей і розваг, стають укриттям від шуму міського середовища, завдяки малим розмірам, створюють атмосферу затишності та гостинності.

Велика кількість малих парків виникає за ініціативи зацікавлених місцевих жителів, але, водночас, відносно легко закласти парк ніж забезпечити його постійне утримання. Такі об'єкти найчастіше влаштовують у місцях, де зосереджений великий рух пішоходів, вони мають бути доступними у використанні та безпечними [2], є протиположними великим паркам.

Оформлення малих поверхонь – забутих двориків і скверів – стає новим трендом, щораз більш видимим у сучасних урбокомплексах.

Мета дослідження – надання пропозицій щодо поліпшення якості міських відкритих просторів.

Матеріали та методика дослідження. Спостереження об'єктів досліджень проводилися з вересня 2012 року до січня 2013 року на території міста Відня (Австрія). Було ретельно проаналізовано 11 парків, що знаходяться у дев'яти районах міста. Їх місце розташування вказано на карті (див. рис.).

Локалізація парків на території міста (блакитні позначки) відносно центру (червоні позначки) (джерело: <https://maps.google.pl/>, власна розробка)

Досліджено три малі парки, закладені в кварталах міської забудови, і три, які, крім житлових будинків, обслуговують школи або дошкільні заклади. Один з парків знаходиться між житловою і офісною (виникла на місці бойових дій) забудовами. Територію парку було перетворено на центр дослідження і технологій. Дві озеленені території розташовані між проїжджою частиною вулиці і лінією метро чи залізниці. Центр технологій закладений серед житлових будинків, який з одного боку оточений кільцевою дорогою, а з іншого – естакадою метро.

На об'єкті досліджень проаналізовано такі ознаки: розміри парку, його планувальна структура, стан насаджень, функціональне зонування території, її елементи та інші особливості. Результати обстеження викладені нижче.

Результати дослідження. У роботі розглянуто ділянки малих парків, які новостворені або відновлені, є прикладами оформлення територій невеликих за площею. Окрім великих паркових територій, якими відомий Відень (Аугафтен, Тєркеншанпарк, палацовий парк Шенбрун, Пратер, ділянки при кожному Безірку чи районі), серед мережі вулиць існують декоративні насадження. Такі невеликі території мають назву «малих парків», і, зазвичай, мають площу близько 0,25 га. Їх екологічна функція незначна, але вони є місцем зустрічей місцевих жителів, прогулянок та відпочинку.

Досліджені парки розміщені між будівлями або кварталами, обмежені вулицями і відкриті з кожної зі сторін. Розпланування стежкової мережі часто зумовлене функціональним зонуванням, і вигляд паркового простору завжди індивідуальний, адже рідко можна зустріти шаблонну систему комунікацій.

Рослини в паркових насадженнях підібрані з таким розрахунком, щоб підкреслити унікальний характер місцевості – висаджуються види та форми рослин із яскраво вираженими декоративними ознаками: павловнія пухнаста (*Paulownia tomentosa* (Thunb.) Steud.), кельрейтерія волотиста (*Koelreuteria paniculata* Laxm.), катальпа бігонієвидна (*Catalpa bignonioides* Walt.) чи платан іспанський (*Platanus × hispanica*). Доповнюють цей список види хвойних рослин з родів: сосна (*Pinus* L.), ялина (*Picea* A. Dietr.) чи тис (*Taxus* L.), а також кущові види, такі як калина зморшкувата (*Viburnum rhytidophyllum* L.) і магонія падуболиста (*Mahonia aquifolium* Nutt.). Популярні також низькорослі посадки декоративних трав і квітникових рослин.

Проектування цих просторів проводилося таким чином, щоб задовольнити потреби якомога більшої кількості користувачів. Стандартним способом облаштування паркових територій є ігрові майданчики для дітей дошкільного віку, місця відпочинку у вигляді лав або поодиноких стільців, часто можна спостерігати відокремлені спортивні майданчики для гри у баскетбол або волейбол. Програма також може бути розширеною – у 22 Bezirku при Meissnergasse, де розміщений парк для користувачів у віці "від 0 до 99 років". Він являє собою зону зустрічей усіх вікових категорій відвідувачів: на обгородженій території влаштовано ігровий майданчик для дітей дошкільного віку, частина оснащена турніками для старших ді-

тей і молоді, крім того, відокремлено простір з гамаками, встановлені тренажери, а для пошанувачів пасивного відпочинку влаштовано столики для ігор. На території парку розміщено червоні перголи, які являють собою цікавий акцент, інтегруючий увесь простір з усіма його компонентами в єдину цілу систему. Вони виконують не лише декоративну функцію, а й практичну, оскільки затіняють місця для сидіння у сонячні дні.

У парку *"всіх категорій"*, крім червоних пергол, домінуючим елементом благоустрою стала гумова поверхня блакитного кольору під турніками. У Manes-Sperber-Park при Lilienbrunnungasse елементами, що привертають увагу є дві спіралеподібні червоні лави, які виконують роль цікавих домінуючих елементів, що додають індивідуалізму території парку.

Кольорові домінуючі відіграють роль акцентних компонентів у старих парках. Їх роль виконують статуї, наприклад, у парку Doktor-Karl-Landsteiner-Park, що в 4 районі, є кам'яний фонтан, пам'ятник воюючим ведмежатам. Сьогоднішні методи проектування схиляються до емоційного впливу на спостерігачів за допомогою форми і кольору. Цікавим прикладом такого прийому є парк Leon-Askin. На двох трикутних майданах, спрямованих до середини верхівками, організовані підвищені газони, які було перетнуто блакитними рампами. Блакитні лінії пробігають до струмка, який протікає через квартал Ottakring, в якому знаходиться парк, далі до входу на газони, на яких "розкидані" кольорові пігулки. Слугують вони для розваг, на них можна присісти й відпочити; декоруються мульчею, ніби поверхня «торта» – тристороння форма двох квадратів, що нагадує дизайн шматочки тіста [5].

До таких парків можна віднести і Robert-Hochner-Park. Він розміщений в офісному районі Neu Marx, на місці давньої бійні. Площини газонів прорізані стежками, форма яких символізує кровообіг. Винесені над основним рівнем ґрунту овальні газонні форми в червоному кольорі нагадують спостерігачам червоні кров'яні тільця. У сусідніх з парком адміністративних будівлях містяться лабораторії, що займаються дослідженнями в галузі біотехнології, тож усі компоненти простору логічно й тематично пов'язані. Символічною є і форма овальних отворів у вигляді сузір'я бика, розміщених у нижній будівлі павільйону парку, де проводився забій великої рогатої худоби [4].

Robert-Hochner-Park слугує для відпочинку працівників з навколишніх адміністративних будівель. Розміщені у парку ділянки розраховані для індивідуального та групового відпочинку. У більшості парків можна зустріти питні фонтанчики.

До складу обладнання мініатюрних парків входять такі елементи, як будиночки для комах, годівниці для птахів, які виконують освітню функцію і знаходяться під опікою ближнього дошкільного закладу чи школи. Нерідко на територіях парків розміщують собачі туалети, догляд за якими здійснюють проводять відповідні служби парку. У більшості скверів міста вигул собак заборонено, про це повідомляється на спеціальних табличках біля входу.

Території малих парків Відня використовують протягом цілого року, але з різною метою: взимку, як гірки для катання на санях, деякі спортивні майданчики перетворюють у ковзанки. Невеликі парки можуть стати відповіддю на запитання щодо нестачі зелених насаджень на територіях міст, бути доповненням планувальної системи міста і стати новим якісним способом облаштування відкритих просторів.

Висновки

У роботі наголошено на поліпшенні якості невеликих паркових територій. Вони адаптовані до потреб користувачів, розміщені у безпосередній близькості щодо них, пропонують різні способи проведення вільного часу. Ці території є привабливими за рахунок висаджених декоративних видів і форм рослин та різних типів паркового обладнання.

Влаштування малих парків дає змогу збільшити кількість зелених зон у містах. Вони доповнюють існуючі системи зелених насаджень, забезпечують нову якість відкритих просторів та сприяють задоволенню потреб різних користувачів.

Список літератури

1. Bielecki C., Gra w miasto, Warszawa 1996, ISBN 83-906972-0-3, s. 50, 120-121.
2. Blake A., 2008, Pocket Parks, s.12, http://depts.washington.edu/open2100/pdf/2_OpenSpaceTypes/Open_Space_Types/pocket_parks.pdf data доступу 13.03.2013 r.
3. Gehl J., Życie między budynkami: użytkowanie przestrzeni publicznych, Kraków 2009, ISBN 978-83-928610-0-3, s. 15–29.
4. <http://www.wien.gv.at/umwelt/parks/anlagen/hochner.html> data доступу 13.03.2013 r.
5. <http://www.wien.gv.at/umwelt/parks/anlagen/leon-askin.html> data доступу 13.03.2013 r.
6. Stępniewska B., Tendencje kształtowania zieleni w wiekach XIX i XX w Europie, Wrocław 1996, ISBN 83-7085-204-1, s. 84–85.

Приведены результаты современных обследований территорий открытых пространств. Высветлены элементы благоустройства венских скверов. Подчёркнуты многочисленные функции скверов, удовлетворяющие требования разных категорий пользователей. Подтверждено, что территории малых парков могут компенсировать современный дефицит декоративных насаждений в городах.

Pocket park, small park, parks Вены, рекреационные территории, открытые территории, декоративные насаждения.

The article mentions trends that are currently observed in cities when it comes to open spaces. A wide variety of Viennese green areas landscaping elements was described. The multitude of functions that can be offered to meet different users needs was emphasized. It was asserted that small parks may be the recipe for today's shortage of greenery in the cities.

Pocket park, small park, Viennese parks, recreational areas, open spaces, greenery.